

משנה:

מזגו לו כוס שני.

וכאן הבן שואל אביו ואם אין דעת בבן אביו מלמדו:
"מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות?"

◦ שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה: הלילה הזה כולו
מצה .

◦ שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות: הלילה הזה
מרור.

◦ שבכל הלילות אנו אוכלין בשר צלי שלוק ומבושל:
הלילה הזה כולו צלי.

◦ שבכל הלילות <אין> אנו <חייבים לטבל אפילו>
[מטבילין] פעם אחת: הלילה הזה שתי פעמים."

ולפי דעתו של בן אביו מלמדו.

מתחיל בגנות ומסיים בשבח ודורש מ"ארמי אובד אבי"
עד שיגמור כל הפרשה כולה: (דברים כו)

גמרא:

ת"ר: חכם-בנו שואלו.

ואם אינו חכם-אשתו שואלתו.

ואם לאו-הוא שואל לעצמו.

ואפילו שני תלמידי חכמים שיודעין בהלכות הפסח שואלין
זה לזה:

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות שבכל הלילות אנו
מטבילין פעם אחת הלילה הזה שתי פעמים:
מתקיף לה רבא: אטו כל יומא לא סגי'א דלא מטבלא חדא
זימנא?!

אלא אמר רבא: הכי קתני: שבכל הלילות אין אנו
חייבין לטבל אפילו פעם אחת הלילה הזה שתי
פעמים.

מתקיף לה רב ספרא: חיובא?! לדרדקי!
אלא אמר רב ספרא: הכי קתני: אין אנו מטבילין אפילו
פעם אחת הלילה הזה שתי פעמים:

מתחיל בגנות ומסיים בשבח:

מאי בגנות?

רב אמר: מתחלה עובדי <עבודת גלולים> היו אבותינו.

[ושמואל] אמר: עבדים היינו.

אמר ליה רב נחמן לדרו עבדיה: עבדא דמפיק ליה מריה

לחירות ויהיב ליה כספא ודהבא, מאי בעי למימר ליה?

אמר ליה: בעי לאודויי ולשבוחי.

א"ל: פטרתן מלומר "מה נשתנה?"

פתח ואמר: "עבדים היינו":

משנה:

רבן גמליאל היה אומר: "כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח לא יצא ידי חובתו ואלו הן: פסח מצה ומרור.

• פסח על שום שפסח המקום על בתי אבותינו במצרים [שנאמר (שמות יב): "ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח וגו'"]

• מצה על שום שנגאלו אבותינו ממצרים [שנאמר (שמות

יב): "ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים וגו'"]

• מרור על שום שמררו המצריים את חיי אבותינו

במצרים שנאמר [(שמות א) "וימררו את חייהם וגו'"]

בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים שנאמר: (שמות יג) "והגדת לבנך ביום ההוא

לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים"

לפיכך אנחנו חייבים להודות להלל לשבח לפאר לרומם

להדר לברך לעלה ולקלס למי שעשה לאבותינו ולנו את

כל הנסים האלו הוציאנו מעבדות לחרות מיגון לשמחה

ומאבל ליום טוב ומאפלה לאור גדול ומשעבוד לגאולה

ונאמר לפניו: "הללויה"

עד היכן הוא אומר?
בש"א עד "אם הבנים שמחה"
ובה"א עד "חלמיש למעינו מים"

וחותם בגאולה.

רבי טרפון אומר: "אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים"
ולא היה חותם.

רבי עקיבא אומר: "כן ה' אלהינו ואלהי אבותינו יגיענו
למועדים ולרגלים אחרים הבאים לקראתנו לשלום שמחים
בבנין עירך וששים בעבודתך ונאכל שם כמן הפסחים ומן
הזבחים <מן הזבחים ומן הפסחים] כו' עד בא"י גאל
ישראל":

דברים כו

ד לקח הכהן הטנא מידך והניחו לפני מזבח ד' אלקיך: ה וענית ואמרת
לפני ד' אלקיך ארמי אבד אבי וירד מצרימה ויגר שם בכתי מעט
ויהי שם לגוי גדול עצום ורב: ו וירעו אתנו המצרים ויענונו ויתנו עלינו
עבדה קשה: ז ונצעק אל-ד' אלקי אבותינו וישמע ד' את-קלנו וירא
את-ענינו ואת-עמלנו ואת-לחצנו: ח ויוצאנו ד' ממצרים ביד חזקה ובזרע
נטויה ובמרא גדל ובאתות ובמפתים: ט ויבאנו אל-המקום הזה ויתן לנו
את-הארץ הזאת ארץ זבת חלב ודבש: י ועתה הנה הבאתי את-ראשית
פרי האדמה אשר-נתתה לי ד' והנחתו לפני ד' אלקיך והשתחוית לפני
ד' אלקיך: